

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 523/2021-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditsša (sudca spravodajca) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDACTED], zastúpenej Mgr. Matejom Krajčím, PhD., advokátom, Záhradnícka 51, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 29 T 59/2015 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 29 T 59/2015 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Galanta v konaní vedenom pod sp. zn. 29 T 59/2015 **p r i k a z u j e** konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **2 300 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Galanta **p o v i n n ý** vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Galanta **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **691,35 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a jej argumentácia

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie

záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1 ústavy postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje Okresnému súdu Galanta (ďalej len „okresný súd“) prikázať konať bez zbytočných prietáhov, priznať finančné zadost'učinenie a náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojeného spisu všeobecného súdu vyplýva, že sťažovateľka vystupuje pred okresným súdom v napadnutom konaní ako poškodená. [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalovaný“) jej mal konaním opísaným v obžalobe podanej 1. apríla 2015 spôsobiť škodu vo výške 300 000 eur, čím mal spáchať obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona. Okresný súd nariadil pojednávanie na 17. október 2017, potom na 6. február 2018. Hlavné pojednávanie z mája 2018 bolo odročené z dôvodu zdravotného stavu obžalovaného, ktorý sa nedostavil ani na pojednávania z februára, októbra a novembra 2019, z marca 2020, z februára a z júna 2021. Všetky nariaďované termíny pojednávania boli zmarené buď súdom, alebo obštrukciami obžalovaného. Sťažovateľke a ďalším svedkom nebolo opakovane oznámené odročenie alebo zrušenie pojednávania, hoci súd vedel o prekážkach v dostatočnom predstihu. Predseda okresného súdu sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní z marca 2021 oznámením č. k. SprS 7/2021 z 19. mája 2021 vyhodnotil ako nedôvodnú napriek tomu, že sa plne stotožnil s jej argumentáciou a ospravedlnil sa za pomerne dlho trvajúce rozhodovanie v predmetnej veci. Sťažovateľka zároveň uvádza, že v konaní vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 29 CbZm 13/2012 sa domáha zaplata zmenkovej sumy 330 000 eur s príslušenstvom aj proti obžalovanému.

3. Trestné konanie musí sťažovateľka znášať v postavení poškodenej už viac ako 10 rokov (od skutku), do dnešného dňa nebolo v tejto pomerne jednoduchej veci rozhodnuté. V dôsledku porušovania ústavy a dohovoru všeobecnými súdmi sa sťažovateľka nemôže domôcť svojich práv. Sťažovateľka v konaní vystupovala aktívne a nezavinila žiadne prietahy. Nesúhlasí s dôvodmi uvedenými v odpovedi predsedu okresného súdu na jej sťažnosť na prietahy. Okresný súd nikdy neskúmal zdravotný stav obžalovaného a dôvodnosť jeho ospravedlnení, hoci sa toho sťažovateľka dožadovala. Nariadil síce deväť termínov pojednávania, obštrukciami obžalovaného sa ale reálne nezaoberal, hoci procesný predpis súdu dáva dostatočný priestor na zabezpečenie účasti a prostriedky na skúmanie zdravotného stavu obžalovaného. Uspokojil sa s nepodloženou argumentáciou obžalovaného a neobjektivoval jeho tvrdenia. Napríklad posledné pojednávanie z júna 2021 bolo odročené na neurčito pre obštrukčné ospravedlnenie založené na diagnostikovanej brušnej kolike. Za objektívnu príčinu doterajšej dĺžky konania nie je podľa sťažovateľky možné považovať dočasnú práceneschopnosť zákonnej sudkyne v rokoch 2018 a 2020. V dôsledku dlhotrvajúceho konania sťažovateľka do dnešného dňa žije v neistote, s pocitom beznádeje a frustrácie z neefektívneho spôsobu vedenia konaní súdmi, ako aj s finančne existenčnými problémami spôsobenými podvodným konaním obžalovaného. Pociťuje nechť k právnemu poriadku, rezignáciu brániť svoje porušované práva, má to negatívny dopad na jej psychickú stránku, resp. výkonnú zložku vedenia sťažovateľky, preto jej vznikol nárok na finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 eur.

4. Ústavná sťažnosť sťažovateľky bola prijatá na ďalšie konanie uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 523/2021 z 12. októbra 2021 v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

5. Okresný súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že po odchode pôvodnej zákonnej sudkyne bola vec pridelená súčasnej sudkyňi v septembri 2016. Tá vo februári 2017 po predbežnom prejednaní obžaloby vyslovila miestnu nepríslušnosť okresného súdu a postúpila vec inému súdu. Krajský súd v Trnave v apríli 2017 toto uznesenie zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Hlavné pojednávanie z októbra 2017 bolo odročené pre ospravedlnenie neúčasti obžalovaného z dôvodu práceneschopnosti doručené súdu deň pred pojednávaním spolu s lekárskeým nálezom. Pojednávanie z februára 2018 bolo odročené na máj 2018 z dôvodu ospravedlnenia obžalovaného zo zdravotných dôvodov (pripojený lekárskeý nález), ako aj z dôvodu práceneschopnosti sudkyne. Ošetrujúca lekárka obžalovaného bola 5 dní pred termínom pojednávania žiadaná o oznámenie, kedy bude obžalovaný môcť zúčastniť sa pojednávania, a odpovedala v októbri 2018 až po dvoch urgenciách súdu. Pojednávanie z februára 2019 bolo odročené na neurčito s výzvou obžalovanému a obhajcovi na doručenie diplomu, pretože sa od januára 2019 domáhal prekladu spisu a študovania spisu v maďarskom jazyku. V máji 2019 bol určený termín pojednávania na október 2019, ktorý bol na žiadosť obhajcu zmenený na november 2019. Obžalovaný opäť žiadal o zmenu termínu s ospravedlnením odôvodneným závažným zhoršením zdravotného stavu a lekárskeým nálezom z pneumologickej ambulancie. Pojednávanie z marca 2020 opäť nebolo vykonané z dôvodu zdravotného stavu obžalovaného (kardiálne ochorenie). Opäť bola dopytovaná všeobecná lekárka obžalovaného, dvakrát bola urgovaná a správu doručila v júni 2020. Od júna do októbra 2020 bola sudkyňa práceneschopná a neboli nariadené žiadne procesné úkony. Termín pojednávania nariadeného na február 2021 bol zmenený na jún 2021 s poukazom na mimoriadnu situáciu a núdzový stav, avšak obžalovaný sa opäťovne nedostavil a jeho neúčast ospravedlnil obhajca náhlou hospitalizáciou. Spis je na lehote do decembra 2021 z dôvodu vzdania sa funkcie sudkyne k 30. novembru 2021 a potreby náhodného prerozdelenia veci.

6. K námietkam sťažovateľky okresný súd uviedol, že z dôvodu práceneschopnosti sudkyne bolo odročené len jedno pojednávanie z februára 2018. Poukázal na počet sudcov vybavujúcich v tom čase trestnú agendu a na dôvody neprerozdelenia jej vecí ostatným 2 sudcom. Dodal, že sťažovateľka bola vyrozumená o odročení pojednávania vo februári a v máji 2018, vo februári 2019 a 2020. Pri pojednávaní z novembra 2019 nedošlo k vyrozumieniu sťažovateľky o odročení pre doručenie ospravedlnenia obžalovaného v deň predchádzajúci pojednávaniu. Okresný súd preto nesúhlasil s tvrdením sťažovateľky o zmarení pojednávani súdom. Zo spisu nevyplýva, že by sťažovateľka opakovane žiadala o zistenie zdravotného stavu obžalovaného znaleckým dokazovaním. Dôvody doterajšieho trvania konania videl v opakovanom ospravedlňovaní neúčasti obžalovaného jeho zdravotným stavom, ktoré preukazuje lekárskeými správami, tiež v karanténnych opatreniach, ako aj v skutočnosti že nejde o väzobnú vec.

II.2. Replika sťažovateľky:

7. Sťažovateľka vo svojej replike zotrvala na svojej argumentácii, nesúhlasila s argumentáciou okresného súdu, ktorú považovala za nepresvedčivú a neospravedlňujúcu neprimeranú dĺžku konania. Okresný súd podľa nej nekonal s odbornou starostlivosťou. Poukázala na právny názor

ústavného súdu, v zmysle ktorého neprímerane dlhé súdne konania a určitá forma apatie k obštrukčnému konaniu obžalovaného môžu signalizovať akceptáciu a toleranciu k páchaniu trestnej činnosti a nepôsobia preventívne. Vytkla súdu aj nedôvodné neposkytnutie súčinnosti Okresnému súdu Nitra pre účely znaleckého dokazovania, ktorého výsledky môžu byť relevantné aj pre potreby napadnutého konania. Nariadovanie pojednávania spravidla raz ročne, resp. s odstupom šiestich mesiacov podľa sťažovateľky nie je súladné s povinnosťami sudcu. Upozornila tiež na rezignovanie zákonnej sudkyne na svoje povinnosti pred skončením výkonu jej funkcie. Neobstojí podľa nej tvrdenie okresného súdu o pripočítateľnosti prietahov správaniu obžalovaného, pretože súd nezačal vo veci hlavné pojednávanie bez dôvodov na strane procesných strán. Prietahy sú pričítateľné neefektívnemu a nehospodárnemu konaniu súdu, keďže tento nikdy objektívne neskúmal zdravotný stav obžalovaného.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

8. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením označených práv je založená na jej tvrdení o zbytočných prietahoch v postupe okresného súdu v dôsledku neefektívneho vedenia trestného konania.

9. K postaveniu poškodenej v trestnom konaní ústavný súd poukazuje na to, že uplatnenie nároku na náhradu škody poškodeným v rámci trestného konania je potrebné považovať za začatie konania podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Keď poškodený uplatní svoj nárok na náhradu škody v trestnom konaní, zakladá to prekážku, aby si náhradu škody paralelne uplatnil aj na civilnom súde. Podmienkou aplikovateľnosti požiadavky primeranej lehoty podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru na občianskoprávne nároky na náhradu škody v trestnom konaní sa viackrát zaoberal Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorý potvrdil jeho aplikovateľnosť (napr. rozsudok Javor a Javorová proti Slovensku, body 46 – 48), ak sa poškodený k trestnému konaniu pripojil s cieľom získať náhradu škody, ktorá mu bola trestným činom spôsobená.

10. V posudzovanom prípade možno primeranosť dĺžky konania v súvislosti s namietaným porušením základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v ktorých obsahu nemožno vidieť zásadnú odlišnosť [napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020], postupom okresného súdu posudzovať od 1. apríla 2015, keď bola doručená obžaloba. Od tohto momentu až do podania ústavnej sťažnosti 5. augusta 2021 uplynulo 6 rokov a 4 mesiace. Sťažovateľka si zatiaľ priamo pred súdom neuplatnila nárok na náhradu škody v zmysle § 256 ods. 2 Trestného poriadku. Náhradu škody vo výške 289 000 eur si však uplatnila v prípravnom konaní pred vznesením obvinenia aj po ňom (13. marca 2013, resp. 6. decembra 2013). Doterajšie neuplatnenie nároku na náhradu škody pred súdom nemôže byť sťažovateľke na ujmu v tom zmysle, že by nemohla požívať ochranu vyplývajúcu z označených práv, pretože doteraz nebolo otvorené hlavné pojednávanie, na ktorom by bola vôbec prednesená obžaloba.

11. Súdne konanie je potrebné viesť rýchlo, účelne a bez prietahov. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v každom súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie (I. ÚS 96/2019). Nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07). Okresný súd v rozsahu svojej právomoci

nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, aby smeroval k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka v predmetnej veci počas trestného konania nachádzala.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého obsah je v zásade rovnaký), ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07).

13. Vo vzťahu k prvému kritériu ústavný súd konštatuje, že okresný súd koná a rozhoduje o obžalobe pre obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona. Po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, a teda sa nevymyká bežnej rozhodovacej činnosti. Konanie sa taktiež nevyznačuje faktickou zložitost'ou veci, čo netvrdí ani okresný súd.

14. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľku. Právoplatné rozhodnutie o obžalobe pre sťažovateľku nepochybne subjektívne má význam, keďže peňažné prostriedky, o ktoré mala byť trestným činom pripravená, nemohla použiť na svoje vlastné potreby. Vo všeobecnosti platí, že doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach (II. ÚS 32/03). Otázka zistenia viny osoby (osôb), proti ktorej (ktorým) sa vedie trestné konanie, je zásadnou otázkou pre rozhodnutie o nároku uplatnenom poškodeným (IV. ÚS 13/08). Zohľadniť je potrebné aj sporové konanie vedené Okresným súdom Nitra pod sp. zn. 29 CbZm 13/2012, v ktorom sa sťažovateľka domáha zaplatenia zmenkovej sumy 330 000 eur od obžalovaného a ďalších dvoch právnických osôb, hoci sa jej domáha z iného právneho titulu (zmenka) ako v napadnutom konaní (náhrada škody spôsobenej trestným činom). Postup v tomto spore bol však významne obmedzený v dôsledku postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pretože okresný súd nezapožičal spis, resp. listiny na vypracovanie znaleckého posudku tam ustanoveným znaleckým ústavom, hoci o to bol opakovane žiadaný od októbra 2019.

15. Pokiaľ ide o kritérium správania sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka neprispela významným spôsobom k doterajšej dĺžke napadnutého konania. Možno uviesť, že procesné oprávnenia využívala podávaním návrhov (na zaistenie nároku z augusta 2015, na skúmanie zdravotného stavu obžalovaného z augusta 2018), opravných prostriedkov (sťažnosti z decembra 2015, mája 2015) a žiadostí (urgencia zo septembra 2015, žiadosti z mája 2016, augusta 2016, októbra 2016, októbra 2020, júna 2021), resp. vyjadrení k podaniam obžalovaného. Rozhodnutie o jej návrhu na zaistenie nároku si objektívne vyžiadalo určitý čas na rozhodnutie, za čo nemôže byť automaticky braný na zodpovednosť okresný súd, pokiaľ o návrhu rozhodne v primeranom čase. V okolnostiach veci rozhodovanie okresného súdu o návrhoch sťažovateľky neprispelo k celkovej dĺžke významným spôsobom. Sťažovateľka sa zaujímala o priebeh napadnutého konania a žiadala o jeho urýchlenie.

16. V súvislosti s hodnotením samotného postupu všeobecného súdu ako tretieho kritéria ústavný súd poukazuje na obsah súdneho spisu, ktorý potvrdzuje priebeh konania opísaný sťažovateľkou a okresným súdom zhodným spôsobom, aj keď okresný súd predložil skôr vlastný náhľad na

odôvodnenosť odročovania pojednávania. Ústavný súd z neho preto vychádzal ako z nespornej skutočnosti bez potreby bližšieho reprodukovania úkonov. Ústavný súd na úvod konštatuje, že už celková dĺžka konania na okresnom súde signalizuje zbytočné prieťahy. Ústavný súd obvykle zohľadňuje skutočnosť, že v období, keď je vec predložená odvolaciemu súdu na rozhodnutie, nie je možné od konajúceho súdu vyžadovať, aby vykonával ďalšie úkony, a toto obdobie nemožno v zásade pričítať súdu prvého stupňa. V prerokovanej veci to bolo spolu 8 mesiacov a 29 dní, ale pri žiadnom z piatich predložení veci nebola predmetom rozhodovania vec sama, a preto na opakované predkladanie veci okresným súdom je potrebné nahliadať prísnejšie. Okresný súd mal namiesto opakovaného predkladania celého spisového materiálu a vyčkávania na rozhodnutie ďalej vykonávať úkony smerujúce k rozhodnutiu o obžalobe. Rozhodovanie o vedľajších otázkach v tom okresnom súde nebránilo. Možnosťou bolo aj vyhotovenie fotokópií spisu pred predložením veci odvolaciemu súdu, ako to vyplýva z nedatovaného pokynu z decembra 2015. Postup okresného súdu bol neefektívny, pretože pri výlučnom sústredení sa na rozhodovanie o vedľajších otázkach venoval nedostatočnú pozornosť posunu konania vo veci samej. Svedčí o tom napríklad skutočnosť, že referát na doručenie obžaloby a určenie termínu hlavného pojednávania na október 2017 bol realizovaný až v júli 2017, teda 2 roky a 3 mesiace po podaní obžaloby. Veľavravný je aj fakt, že po vyše 6 rokoch a 6 mesiacoch nebolo otvorené ani jedno hlavné pojednávanie.

17. K doterajšiemu trvaniu konania významne prispel aj neefektívny postup okresného súdu pri posudzovaní ospravedlnení neúčasti obžalovaného na pojednávaniach. Okresný súd mal postupovať razantnejšie pri preverovaní dôvodov neúčasti. Prinajmenšom po ospravedlnení neúčasti obžalovaného na hlavné pojednávanie z mája 2018 (v poradí tretí termín) mal kritickejšie posudzovať oznámené zdravotné dôvody. Ošetrujúcu lekárku mohol požiadať o oznámenie potrebných skutočností s určením lehoty na splnenie výzvy. Ďalšie prostriedky okresnému súdu naznačil tiež odvolací súd v uznesení z decembra 2019 (znalecké skúmanie zdravotného stavu obžalovaného, väzba). Ústavný súd sa stotožnil s námietkou sťažovateľky, že okresný súd neuplatňoval všetky prostriedky na elimináciu obštrukcií obžalovaného.

18. Ústavný súd dal za pravdu okresnému súdu v otázke (včasnosti) oznamovania ospravedlnení neúčasti obžalovaného, ktorý ospravedlňoval svoju neúčasť opakovane deň pred konaním hlavného pojednávania (október 2017, február 2018, november 2019). Pokiaľ ide o obranu okresného súdu spočívajúcu v argumentácii o vnútorných organizačných pomeroch súdu, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99).

19. Ústavný súd vzal pri posudzovaní postupu okresného súdu do úvahy aj všeobecne známu skutočnosť, že mimoriadne opatrenia proti šíreniu ochorenia COVID-19 ovplyvnili aj riadnu činnosť súdov od marca roku 2020. V okolnostiach prípadu následkom toho nedošlo k uskutočneniu pojednávania nariadeného na február 2021.

20. Podľa názoru ústavného súdu sú zistené skutočnosti postačujúce na vyvodenie konečného záveru, že celková dĺžka napadnutého konania je z ústavného hľadiska celkom zjavne neakceptovateľná. Svojím neefektívnym postupom okresný súd prispel k dĺžke napadnutého

konania v takom rozsahu, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd vyslovil, že tieto práva sťažovateľky porušené boli (bod 1 výroku tohto nálezu).

21. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy ústavný súd pripomína, že v uvedenom článku sú zakotvené základné princípy a postuláty Slovenskej republiky, ktoré sú implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu a sú premietnuté okrem iného aj do zakotvenia základných práv a slobôd ako základné právo na súdnu ochranu a na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Nepredstavujú však konkrétne základné práva alebo slobody, ktorých ochrany by sa sťažovateľka mohla pred ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy domáhať. Ústavný súd preto ústavnej sťažnosti v tejto jej časti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

IV.

Príkaz vo veci konať a priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto porušil základné práva a slobody sťažovateľa svojou nečinnosťou, vo veci konal.

23. Ústavný súd v nadväznosti na zistenie, že nebolo rozhodnuté o obžalobe a o nárokoch sťažovateľky, prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

25. Sťažovateľka sa v ústavnej sťažnosti domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 10 000 eur, čo odôvodňuje dlhodobou právnou neistotou, pocitom beznádeje a frustrácie z neefektívneho spôsobu vedenia konaní súdmi, finančne existenčnými problémami spôsobenými podvodným konaním obžalovaného, pocitom nechuti k právnemu poriadku, rezignáciou brániť svoje porušované práva, čo má negatívny dopad na jej vlastnícke práva, psychickú stránku, resp. výkonnú zložku vedenia sťažovateľky.

26. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02, II. ÚS 67/03).

27. Pri určení výšky primeraného zadosťučinenia zohľadnil ústavný súd svoju judikatúru (napr. III. ÚS 184/2010, II. ÚS 344/2014, I. ÚS 88/2017), ako aj skutočnosť, že sťažovateľka mohla dôvodne pociťovať právnou neistotu spôsobenú prietahovým postupom okresného súdu. Do úvahy zobral popri dĺžke konania pred okresným súdom aj celkovú dĺžku konania. Prihliadol aj na

správanie sťažovateľky. Zohľadnený bol postup súdu vo vzťahu k možnostiam predísť predĺženiu trvania sporu, ako aj objektívna nemožnosť vykonať ich v určitom období. Ústavný súd dospel vzhľadom na uvedené k záveru, že primerané finančné zadost'učinenie v tejto veci predstavuje sumu 2 300 eur (bod 3 výroku tohto nálezu). Vo zvyšnej časti návrhu na priznanie finančného zadost'učinenia ústavný súd nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

28. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 691,35 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

29. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“ (§ 11 ods. 3 vyhlášky)]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2021 je vo výške 181,17 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 10,87 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu, vyjadrenie).

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia pred ústavným súdom v celkovej sume 691,35 eur [suma 576,12 eur bola zvýšená o 20 % daň z pridanej hodnoty vo výške 115,23 eur, pretože ústavnému súdu je z jeho činnosti (sp. zn. III. ÚS 248/2020) známe, že právny zástupca sťažovateľky je platcom dane z pridanej hodnoty podľa § 18 ods. 3 vyhlášky].

31. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

32. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2021

Libor DUEA
predseda senátu